

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

South-Eastern Finland
University of Applied Sciences

**PLEASE NOTE! THIS IS A PARALLEL PUBLISHED VERSION /
SELF-ARCHIVED VERSION OF THE ORIGINAL ARTICLE**

This is an electronic reprint of the original article.

This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Author(s): Lehtinen, Laura

Title: Alvar Aallon Tehtaanmäki on kehittyvä kohde

Version: Publisher's PDF

Please cite the original version:

Lehtinen, L. (2021). Alvar Aallon Tehtaanmäki on kehittyvä kohde. Alvar Aallon arkkitehtuuria 25, 1-7.

URL

HUOM! TÄMÄ ON RINNAKKAISTALLENNE

Rinnakkaistallennettu versio voi erota alkuperäisestä julkaistusta sivunumeroiltaan ja ilmeeltään.

Tekijä(t): Lehtinen, Laura

Otsikko: Alvar Aallon Tehtaanmäki on kehittyvä kohde

Versio: Publisher's PDF

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdetä:

Lehtinen, L. (2021). Alvar Aallon Tehtaanmäki on kehittyvä kohde. Alvar Aallon arkkitehtuuria 25, 1-7.

URL

ALVAR AALLON TEHTAANMÄKI ON KEHITTYVÄ KOHDE

Alvar Aallon Tehtaanmäestä kertova julkaisu juhlistaa sopivasti Kouvolan vuoden 2021 puheenjohtajuutta Aalto-kaupunkien verkostossa sekä elokuista Alvar Aalto -viikkoa. Kouvola on aktiivisesti mukana myös Aalto-matkailun kehittämisen Visit Alvar Aalto -verkostossa.

Tehtaanmäen asuinalue Kouvolan Inkeröisissä on vihreä ja kulttuuriympäristöllisesti rikas kokonaisuus. Tehdasysteisin tarpeisiin muodostuneen alueen rakennuskanta ulottuu 1800-luvun lopun puutaloista Alvar Aallon toimiston suunnittelemiin 1930–50-lukujen modernin kerrostuman rakennuksiin. Näiden lomaan nousi 1960-luvulla vielä punatiilisiä asuin- ja toimitilarakennuksia. Taustalla siintää kaksi yhä toimivaa tehdasta, Stora Enson Anjalankosken tehtaas. Tilan tuntu, mäntymaisema ja vehreys rauhoittavat kulkijaa. Patosillalta voi ihastella vuolaana virtaavaa Kymijokea, joka halkoo Ankkapurhan

kulttuuripuistoa. Tehtaanmäki on yhä elävä asuinalue, siksi se ehkä on monelle tuntematon, mutta täynnä kiinnostavaa arkkitehtuuria ja ympäristökokemuksia. Kohteella on kaikki kehittymisen mahdollisuudet niin matkailun, vapaa-ajan, asumisen kuin työnteon saroilla.

Alvar Aalto suunnitteli Anjalan paperitehtaan ja työntekijöille asuinalueen Tampellan tiluksesta. Uusi kerrostuma rakentui 1800-luvun puutalojen lomaan – Inkeröisten kartonkitehdas oli aloittanut toimintansa jo 1872. Puunjalostusteollisuus on ollut seudun tärkeä ja kansantaloudellisesti merkittävä elinkeino. Kymijoen varteen on rakentunut useita nykyäänkin toimivia paperi- ja kartonkitehtaita. Tämä on vaikuttanut Kymenlaakson talouteen, paikalliselinkeinoihin alihankintaketjuineen, kulttuuriin, rakennuskantaan, maisemaan ja mentaliteettiin.

Parin kilometrin päässä asuinalueesta sijaitsee kylän tarpeisiin 1938–39 rakennettu Tehtaanmäen kansakoulu. Koulu on maailman ainoa Aallon suunnittelema peruskoulu, joka on yhä alkuperäisessä käytössään. Koulukäyttö kuitenkin päättyi lähivuosina kouluverkkouudistuksen myötä. Kouvolan kaupunki käynnisti hyvissä ajoin rakennuksen tulevaisuuden ja uskäytön mahdollisuuksien kartoituksen yhdessä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamkin Luovien alojen tutkimusyksikön kanssa. Teimme kollega Anu Vainion kanssa Tehtaanmäen koulun tulevaisuuden esiselvityksen, jonka tuloksena löytyi kiinnostuneita sidosryhmiä eri toimialoilta sekä uusia ideoita tulevalle käytölle. Tehtaanmäen koulusta olisi mahdollista kehittää esimerkiksi arkkitehtuuri- ja muotoilukasvatuksen keskus, monialainen innovaatiokeskittymä tai koko Tehtaanmäen kattavan kulttuurikylän sydän.

Tehtaanmäen koulun tulevaisuuden kartoitus liittyy koko Tehtaanmäen alueen kehittämiseen. Tehtaanmäellä osa asunnoista on tyhjillään ja korjaustarpeita riittää. Teollisuustoimintojen tontin lohko ja uudet toiminnot mahdollistava asemakaavamuutos on valmisteilla. Tulevaisuudessa saattaa tulla myyntiin Aallon helmiä Inkeröisissä! Alueella on paljon potentiaalia etenkin muuttuneessa maailmantilanteessa: etätöiden lisääntyminen, luovien alojen kasvumahdollisuudet, paikallisuuden trendi, hidastaminen ja kaipuu pois suurkaupungeista luovat tarpeita uudenaikaiselle olemiselle ja elämälle.

Tarpeet muuttuvat ja talot taipuvat, mutta olennaista on, miten se tehdään ja millaista käyttöä rakennuksille löydetään. Käytön muutoksissa oleellista on huomioida rakennuksen ominaisuudet ja kulttuurihistorialliset arvot sekä löytää sitoutuneet käyttäjät. Mitä vaalitaan ja siirretään tulevaisuuteen, miten resursseja hyödynnetään jatkuvuuden turvaamiseksi? Rakennussuojelukysymykset tulevat Tehtaanmäen alueella ajankohtaisiksi – asemakaavasuojelun tarkentamisen tarve ja koulun osalta mahdollisesti laki rakennusperinnön suojelusta arvokkaiden sisätilojen turvaamiseksi. Tehtaanmäen koululla on selvästi kulttuurihistoriallista arvoa osana Aallon tuotantoa 30-luvun kouluna, poikkeuksellisen modernina rakennuksena maaseudun kylälle, pehmeää funktionalismia henkivänä valoisana ja yksityiskohdiltaan rikkaana rakennuksena. Koulu on suunniteltu lasten mitataavaan. Se edustaa uutta ja valtatyylistä poikkeavaa ajattelua, rohkeutta, kansainvälisyyttä ja avoimuutta. Tehtaanmäen koulu ei ehkä ole rakennuksena kovin sujuvasti

muunneltava, mutta Aallon ajatuksiin tilojen muunneltavuudesta sopii myös uuden käyttötarkoituksen salliminen. Tässä tilanteessa funktionalismin johtojatus kääntyy toisin päin – Function follows form.

Ihmiset ovat avain kaiken kehittämiseen ja elävöittämiseen, toiminnan käynnistämiseen ja ylläpitämiseen, rakennuksesta huolehtimiseen ja uuden luomiseen. Tarvitaan aktiivinen paikallisyhteisö, kiinnostuneita vierailijoita, eri alojen asiantuntijoita ja halukkaita tulijoita. Kymijoen toisella puolella toimiva Nuorisokeskus Anjala majoitus- ja ruokailumahdollisuuksineen ja aktiviteetteineen on tärkeä sidosryhmäkumppani, jonka palvelut tukevat erilaisten toimintojen kehittämistä. Yhteistyö on poikunut jo muita toimenpiteitä ja hankeideoita. Tehtaanmäen alue on yksi kohde Maaseuturahaston ajalla 2021–2023 rahoittamassa Älykkäät kulttuurikylät -hankkeessa, jossa pyritään elinvoimaistamaan muutamia Kymenlaakson kyläalueita etätöön, innovaatioiden ja kulttuurihyvinvoinnin kontekstissa.

Työ metsien maassa jatkuu muuntuneena. Perinteisten tuotteiden lisäksi nyt kehitetään uusia puupohjaisia materiaaleja eri käyttötarkoituksiin, opiskellaan biotuotemuotoilua ja kehitetään kestäviä tuotantomenetelmiä. Patruunojen ajoista on tultu kauas, mutta menneisyyden merkit näkyvät maisemassa yhä, viestejä ja muistoja välittäen. Kulttuuriympäristölliset tulkinnat, arvotukset ja tarpeet ovat muuttuvaisia ja tilannesidonnaisia. Tehtaanmäellä on kyse hienosta kokonaisuudesta, jonka soisi säilyvän, kehittyvän ja aktivoituvan elinvoimaiseksi keskuksesi ja vierailukohteeksi.

Xamkin Luovien alojen tutkimusyksikkö ja Kouvolan kaupunki jatkavat yhteistyötä yhdessä Alvar Aalto -säätiön, rakennuskannan nykyisen omistajan Stora Enson sekä muiden sidosryhmien kanssa. Nyt on ainutlaatuinen mahdollisuus luoda ideoiden versoista vahvarunkoinen mänty, jonka hyvää tekevää oksisto levittäytyy laajalle kulttuurista kasvatukseen, ihailusta innovaatioihin, asumisesta arkimaisemaan ja etätöistä elämyksiin.

Laura Lehtinen
Projektipäällikkö, TKI-asiantuntija
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Luovien alojen tutkimusyksikkö

ALVAR AALTO'S TEHTAANMÄKI IS AN EVOLVING SITE

This publication about Alvar Aalto's designs for Tehtaanmäki suitably celebrates the city of Kouvola's 2021 chair of the Network of Alvar Aalto Cities and the Alvar Aalto Week in August 2021. Kouvola is also actively involved in the Visit Alvar Aalto network for the development of Aalto tourism.

The Tehtaanmäki residential area in Inkeroinen in the city of Kouvola forms a lush and cultural-environmentally rich totality. The buildings in the area, created for the needs of the factory community, range from the wooden houses of the late 19th century to the buildings of the modern stratum of the 1930s–1950s designed by Alvar Aalto's office. These were followed in the 1960s by infills of red-brick residential and commercial buildings. Forming the background to this are Stora Enso's two Anjalankoski factories, which are still in operation. The spaciousness, pine landscape and greenery invoke a feeling of calm. Standing on the dam bridge, one can admire the Kymijoki River flowing through the

Ankkapurha cultural park. As a residential area, Tehtaanmäki is still actively in use, and therefore perhaps unknown to many, but it is full of interesting architecture and memorable environments. The site has great potential for the development of tourism and leisure, as a place to live and work.

Alvar Aalto was commissioned by the Tampella company to design the residential area for the employees of the Anjala paper mill. The new building stratum was constructed amongst the 19th-century wooden houses – the Inkeroinen board mill had been in operation already since 1872. The wood processing industry has been an important and economically significant industry in the region. Several paper and board mills were built along the Kymijoki River, and which are still in operation today. This has had an effect on the Kymenlaakso region's economy, the local industries with their chain of subcontractors, as well as the culture, building stock, landscape and inhabitants' mentality.

A couple of kilometres from the residential area is the Tehtaanmäki Elementary School, built for the needs of the village in 1938–39. The school is the only elementary school in the world designed by Aalto that is still in its original use. However, the building's use as a school will come to an end within the next few years due to the reorganisation of the school network. Well in advance, the city of Kouvola has launched a survey, undertaken by the Xamk Creative Industries Research Unit of the University of Southeast Finland, to assess the future of the building and its possible reuse. Together with my colleague Anu Vainio, we made a preliminary study of the future of the Tehtaanmäki school, which resulted in interested stakeholders coming forth from different sectors, as well as the generation of new ideas for its future use. It would be possible to develop the Tehtaanmäki school into, for example, a centre for architecture and design education, a multidisciplinary innovation centre or the heart of a cultural village covering the entire Tehtaanmäki area.

Charting the future of Tehtaanmäki school is linked to the development of the entire Tehtaanmäki area. Some of the dwellings in the area are currently empty and there are numerous repair needs. A change in the town plan that would divide up the plot that is currently in industrial use, thus enabling new functions, is under preparation. Some of Aalto's gems in Inkeroinen may be up for sale in the future! The region holds a lot of potential, especially in a changing global situation: the increase in teleworking, the growth potential of creative industries, the locality trend, and people's desire to slow down their lives and move away from the big cities create needs for a new kind of existence and lifestyle.

Needs change and houses are flexible, but what matters is how it is done and what kind of use is found for the buildings. With changes of use, it is essential to consider the building's characteristics and cultural-historical values, as well as to find committed users. What will be preserved and transferred to the future, and how will resources be utilised to ensure continuity? Building protection issues will become topical in the Tehtaanmäki area – the need to specify town planning protection and, in the case of the school, possible legislation for the protection of the built heritage in order to secure its valuable interiors.

The Tehtaanmäki school clearly has a cultural and historical value as part of Aalto's production, as a school building from the 1930s, an exceptionally modern building for a village, a bright building rich in details and exuding a gentle functionalism. The school was designed considering the scale of children. It represents new thinking that diverged from the mainstream, as well as courage, internationalism and openness. As a building, Tehtaanmäki school may not be the easiest to convert, but allowing a new use would be in line with Aalto's thinking about versatility. In this situation, the guiding idea of functionalism is reversed – Function Follows Form.

People are the key to the development and enlivenment of anything, initiating and maintaining an activity, caring for a building and creating something new. What is needed is an active local community, interested visitors, experts in various fields and willing incomers. Youth Centre Anjala, located on the other side of the Kymijoki River, with its facilities providing accommodation and food, is an important stakeholder partner, whose services support the development of various activities. The cooperation has already spawned other measures and project ideas. The Tehtaanmäki area is one of the sites in the Smart Cultural Villages project funded by the European Agricultural Fund for Rural Development during the period 2021–2023, which aims to revitalize a few villages and their surroundings in the Kymenlaakso region within the context of teleworking, innovation and cultural well-being.

Work in the land of forests continues, though it has undergone a transformation. In addition to traditional products, new wood-based materials are now being developed for various uses, bioproduct design is being studied and sustainable production methods are being developed. We have come a long way from the times of the factory tycoons, but the marks of the past are still evident in the landscape, conveying messages and memories. Cultural-environmental interpretations, values, and needs are variable and situational. Tehtaanmäki is a fine totality that should be preserved, developed and activated as a hub and tourist attraction.

Xamk's Creative Industries Research Unit and the City of Kouvola will continue to work together with the Alvar Aalto Foundation and Stora Enso, who is the current owner of the buildings in the area, as well as other stakeholder groups. A unique opportunity exists to generate ideas that will have far-reaching positive effects: from culture to cultivation, from admiration to innovation, from dwelling to the everyday landscape, and from teleworking to memorable experiences.

Laura Lehtinen
Project manager, RDI expert
Southeast Finland University of Applied Sciences
Creative Industries Research Unit